[illegible]

Им. б.

УСТАВЪ

на

БЪЛГАРСКИЯТЪ РЕВОЛЮЦИОННИ ЦЕНТРАЛНИ КОМИТЕТЪ

ЖЕНЕВА.

1870.

186186
II б/63
22

УСТАВЪ

на

БѪЛГАРСКИЯТЪ РЕВОЛЮЦИОННИ ЦЕНТРАЛНИ КОМИТЕТЪ

БИБЛИОТЕКА
НА
Висшето Училище
СОФИЯ

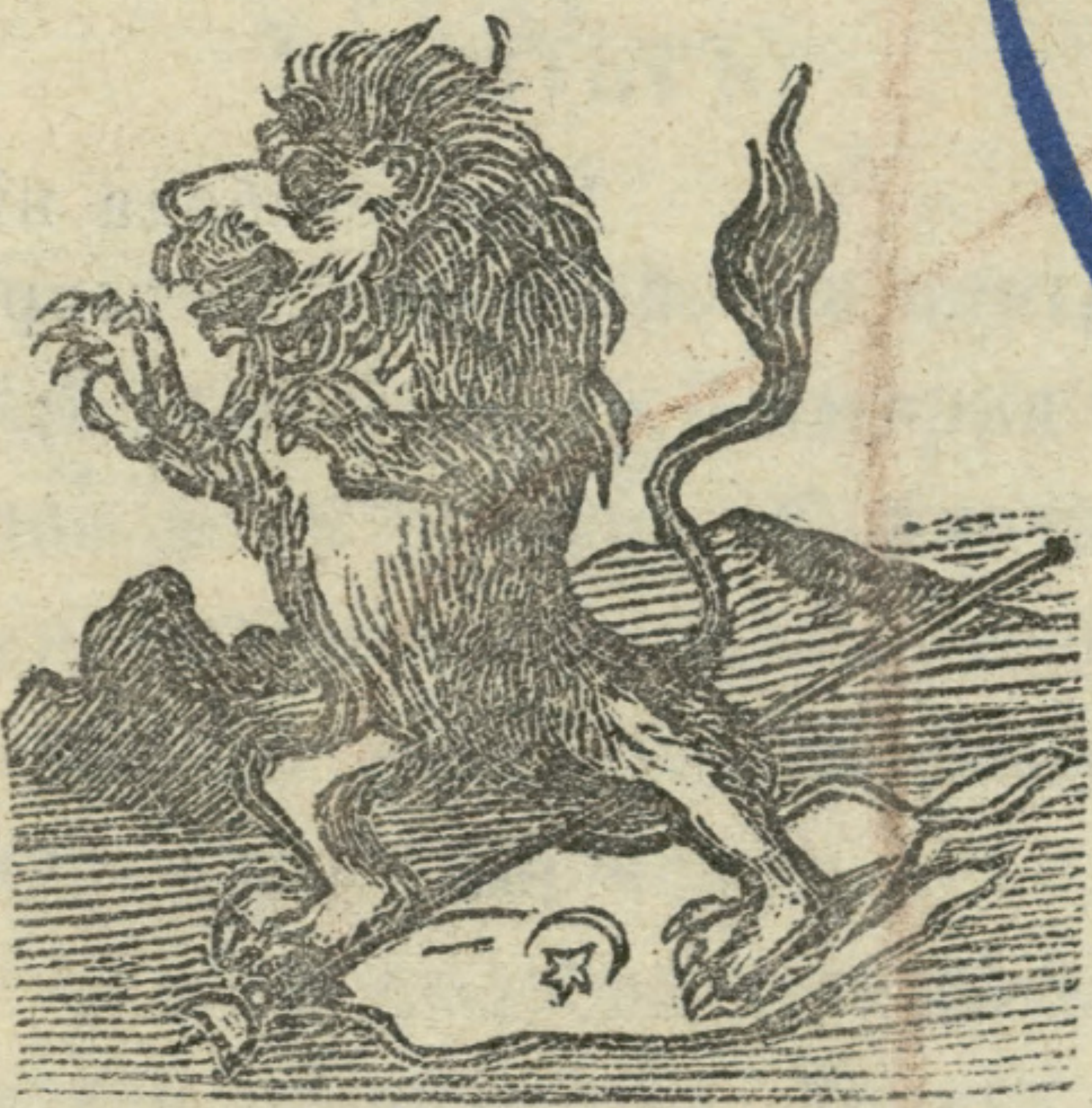

8

ЖЕНЕВА.

1870.

~~Бс. 73~~

Безъ свобода нѣма животъ. . .
Смѫрть на неприятелите.

* * *

Бс. I 473

ПРОГРАМА
на
БѪЛГАРСКИЯТЪ РЕВОЛЮЦИОННИ ЦЕНТРАЛНИ КОМИТЕТЪ.

1) Бѫлгарскиятъ Революционни централни Комитетъ има цѣль да освободи Бѫлгария чрѣзъ революция, морална и съ орѫжие. Формата на бѫдѫщето бѫлгарско управление ще бѫде неопредѣленна до онова време, дорде бѫлгарското освобождение не стане дѣло свѫршено.

2) За да бѫде испѫлнена тая цѣль, дозволява са сѣко срѣдство: пропаганда, печатъ, орѫжие, огѫнь, смѫрть и пр.

3) Ние, Бѫлгарите, желаеме да живѣемъ съ сичките наши сѫсѣди дружественно, а особенно съ Сѫрбите и Черногорците, които сѫчувствуватъ на нашите стрѣмления, и съ Ромѫните, съ които

нашата сѫдба е тѣсно свѣзана, и желаеме да сѫставимъ съ тѣхъ федерация изъ свободни земи.

4) Ние желаеме, щото тая земя, която е населена съ Бѫлгаре, да са управлява Бѫлгарски, т. е. сѫобразно съ нравите, обичаите и характерътъ на Бѫлгарскиятъ народъ; а ония земи, които сѫ населени съ Ромѫни, съ Сѫрби, съ Черногорци и съ Грѫцци, да са управляватъ сѫобразно съ характерътъ на Ромѫнскиятъ, Сѫрбскиятъ, Черногорскиятъ и Грѫцкиятъ народи.

5) Нека сѣка народность, както и сѣки човѣкъ, уварди своята свобода и да са управлява по своята собственна воля. Ние не желаеме чуждото, т. е. онова, щото не е наше; но не желаеме да дадеме и другиму своето.

6) Ние нѣмаме претензии за исторически права, и за това оставяме на самиятъ народъ да рѣши своята сѫдба и да яви съ кой отдѣлъ на сѫюзътъ желае да са присѫедени: съ Сѫрбскиятъ ли, съ Бѫлгарскиятъ ли, съ Ромѫнскиятъ ли, или съ Грѫцкиятъ, — слѣдователно у насъ не могатъ и да бѫдатъ вѫпроси за границите.

7) Ние желаеме за себе си свобода народна, свобода лична и свобода религиозна; съ една дума, свобода човѣческа, и за това желаеме такава сѫща свобода и на нашите приятели и сѫсѣди·

Ние не желаеме да владѣеме надъ другиго, и за това не дозволяваме да ни владѣятъ и другите.

8) Ние причисляваме въ числото на нашите врагове и противници и ония Бѫлгарски изроди и чорбаджии, които прѣчатъ на народната ни цѣль, и ще ги прислѣдуваме на сѣкаде и сѣкога.

9) Ние принимаваме и Грѫците въ числото на нашите приятели и сѫюзници, ако само тие са откажатъ отъ своите досегашни панеллинически цѣли и отъ своите исторически претензии.

10) Ние не вѫзставаме противъ турскиятъ народъ, а противъ турското правителство и противъ ония турци, които го подкрѣпятъ и бранятъ. Съ една дума, ние считаме за приятели сичките народи и народности, които сѫчувствуватъ на нашето свѣщенно и честно дѣло, безъ да гледаме на вѣра и на народность.

УСТАВЪ
на
БѪЛГАРСКИЯТЪ ЦЕНТРАЛНИ РЕВОЛЮЦИОННИ КОМИТЕТЪ.

ГЛАВА I.

ЦѢЛЬ.

Чл. 1. Бѫлгарскиятъ революционни централни комитетъ има въ рѫцете си такава една власть, каквато и сѣко привременно правителство. Той трѣба да приготви и да довѫрши революцията съ сичките нравственни и материялни срѣдства; да кажеме на кратко, той има слѣдующите задачи: а) да распространява между нашиятъ народъ идеи за бунтъ чрѣзъ пропаганда; а тая пропаганда ще да става чрѣзъ частните комитети и чрѣзъ печатътъ, т. е. чрѣзъ вѣстници, манифести, прокламации, брошури и пр.; б) да доставлява сичките нужни потрѣбници за извжршването на революцията и да приготовлява бунтътъ материално, т. е. да скрои нужниятъ военень планъ, да назначи военни водители (войводи), да улесни съ сѣко срѣдство вжоружаванието, да дава на народътъ нужните наставления за бой и пр.

Чл. 2. Бжлгарскиятъ революционни централни комитетъ ще прави споразумѣние съ другите народи, сжсѣдни и отдалечени, които иматъ сжщите цѣли.

ГЛАВА II.

УСТРОЙСТВО НА КОМИТЕТСКОТО УПРАВЛЕНИЕ.

Чл. 1. Както Бжлгарскиятъ революционни централни комитетъ, така и сѣки частенъ Бжлгарски революционни комитетъ са сжставятъ отъ не компрометирани предъ Бжлгарскиятъ народъ Бжлгаре, т. е. отъ родолюбци и отъ рѣшителни, тайни и постоянни лица.

Чл. 2. Мѣстопребиванието на централниятъ комитетъ е неизвѣстно: то е насѣкаде и никаде,— за това и сѣки членъ, дѣто и да бжде, може да представлява сичкиятъ централенъ комитетъ, ако само той има въ ржцете си пжлномощно писмо.

Чл. 3. За испѫлнение на предначертанната си цѣль, централниятъ комитетъ сѫставлява и частни революционни Бѫлгарски комитети, които щатъ да са устрояватъ и управляватъ така сѫщо, както и централниятъ.

Чл. 4. За наказание на престѫпленията и за нагледвание на работите на частните комитети, централниятъ комитетъ има и една тайна полиция отъ избранни, юнаци, рѣшителни, вѣрни и постоянни люде.

Чл. 5. За улеснение на сношенията между централниятъ и частните комитети сѫ сѫставени тайни пощи, изъ които сѣка една зависи отъ онзи комитетъ, който я сѫставлява. Бройятъ на пощанските членове е неопредѣленъ.

ГЛАВА III.

Правителство.

Чл. 1. Както централниятъ, така и сѣки частенъ комитетъ са сѫставляватъ отъ слѣдующите лица: а) предсѣдатель, б) подпредсѣдатель, в) кассиеринъ, и г) неопредѣленно число членове, които ще раздѣлятъ длѫжностите помежду си, сѫобразно съ способностите на сѣки единъ.

Чл. 2. Пѫрвото лице на централниятъ комитетъ ще да са избира по вишегласие отъ опѫлномощенните лица на частните комитети. Това лице ще да избира другите членове за централниятъ комитетъ.

Чл. 3. Частните комитети ще да сѫставляватъ коммисия, която ще нагледва работите на централниятъ комитетъ. Ако стане нужда, то тая комисия, или опѫлномощенните лица отъ частните комитети, ще избиратъ и назначаватъ ново лице, които ще застѫпя работата на пѫрвото лице.

Чл. 4. Членовете на тайната полиция ще да са избиратъ само отъ централниятъ комитетъ. Числото на тия членове е неопредѣленно.

Чл. 5. Сѣки частенъ комитетъ ще да си има нужното число членове за тайната поща, споредъ чл. 5. гл. II.

ГЛАВА IV.

Дѫлжностите на правителството и на сѣки революционаренъ работникъ вѫобще.

Чл. 1. Централниятъ комитетъ ще стѫпя въ сношение съ дѣйци и отъ други народности относително за народната ни цѣль: той ще да заключава засми въ името на Бѫлгарскиятъ народъ; той ще да прави споразумѣния за сѫюзи; съ една дума, той ще да вѫрши сичко, което изисква сполуката на нашето народно освобождение.

Чл. 2. Централниятъ комитетъ подиръ освобождението на Бѫлгария ще да дава най-точна смѣтка за сичките приѣти помощи и за тѣхното употрѣбление. Сѣки членъ отъ тоя комитетъ е отговоренъ не само за себе си, но и за другите членове, негови другаре; а най-много е отговорно пѫрвото лице, на което са дава преимущественно правото да избира другите членове, спорѣдъ гл. III. чл. 2.

Чл. 3. Предсѣдателите на централниятъ и на частните комитети иматъ право да свикватъ извѫнрѣдни сѫбрания, когато и да стане нужно.

Чл. 4. Предсѣдательтъ е дѫлженъ да надгледва испѫлняватъ ли дѫлжностите си подпредсѣдательтъ, касиеринътъ и другите членове.

Чл. 5. Подпредсѣдателите сѫ помощници на предсѣдателите.

Чл. 6. Касиеринътъ на централниятъ комитетъ ще да приема пари отъ частните комитети или отъ други кои и да е мѣста, и ще да дава расписка подъ номеръ; той ще да ги записва въ кассиерската книга и ще явява за тѣхъ и на комитетътъ, за да са записватъ и въ главната комитетска книга.

Чл. 7. Кассиеринътъ на централниятъ комитетъ ще дава пари на сѣкаде и за сичко, но само съ разрѣшението на комитетътъ. Сѣко едно рѣшение, за да са дадатъ пари, трѣба да е писменно.

Чл. 8. Кассиеринътъ на сѣки частенъ комитетъ ще сѫбира пари отъ комитетските членове и отъ други родолюбиви лица, на които ще да дава расписки за приѣтото количество. Тие пари ще да са даватъ на главниятъ кассиеринъ само по заповѣдьта на централниятъ комитетъ.

Чл. 9. Сѣки частенъ комитетъ ще да са старае да приготовлява хора за бой, спорѣдъ чл. 1, гл. I, като полага особенни грижи за сѫбирание пари, които сѫ потрѣбни за поддѫржанието на комитетските нужди и преди и подиръ захващанието на революцията.

Чл. 10. Частните комитети сѫ дѫлжни да сѫобщаватъ на централниятъ комитетъ: а) отъ колко села са сѫстои околностьта имъ; б) въ кое село колко жители има, отъ каква сѫ народность и по колко; в) колко има Бѫлгари юнаци, способни да носатъ оружие, и колко сѫ готови на прѫвъ позивъ; г) колко оружие има и какво е; д) има ли въ околностьта имъ хора способни за войводи и на кое мѣсто са намиратъ; е) колко може да са сѫбере въ нужно време жито, ичимикъ, сѣно, слама и сичко, щото е потрѣбно за хората и за животните; ж) колко може да има волове, овце, крави, коне, кози и др.; з) колко ахѫри има и за по колко животни.

Чл. 11. Никой отъ частните комитети не може да стѫпя въ сношение съ дѣйци отъ други народности относително за народната ни цѣль, освѣнъ съ позволението на централниятъ комитетъ, който има това право, спорѣдъ чл. 4., гл. I.

Чл. 12. Сѣки членъ, — отъ който и отъ какавъто и да е комитетъ, — ако бѫде принуденъ да са отдалечи отъ градътъ или отъ селото, дѣто живѣе, той е дѫлженъ да каже на комитетътъ, отъ който зависи.

Чл. 13. Сѣки членъ отъ революционарните работници трѣба да знае самъ и да таи на сърцето си онова, което му е повѣрено. Той не трѣба да казва,— не трѣба даже ни да загатва за такива работи, — ни на любовница, ни на жена, ни на дѣца, нито другиму, който може да издаде тайната. Само на онис, които могатъ да пазатъ тайната, той може да позагатне нѣщо, и когато вече са увѣри, че и тие желаятъ заедно съ него да дѣлатъ щастие и нещастие на бойното поле, то може да ги приеме като членове, съ сѫизволението на частниятъ комитетъ, подъ който и той зависи.

Чл. 14. Ако нѣкой отъ революционерите падне въ бѣда, то сѣки отъ другарите му, т. е. сѣки революционаренъ членъ, е дѫлженъ да му помогне като види извѣстниятъ знакъ.

Чл. 15. Ако са появи нѣкой непознатъ човѣкъ и ако поиска въ името на централниятъ комитетъ да буни народътъ, или да прави други подобни нѣща, то ако би той ималъ даже и нужниятъ знакъ (може би откраднатъ или земенъ съ силата на оржжието), — въ такавъ случай, който членъ и да е, щомъ види това, е джлженъ да яви на централниятъ комитетъ; а пакъ човѣкътъ ще са прислѣдува и убива отъ тайната полиция.

Чл. 16. Ако са случи да падне лозинката въ неприятелски ржце, то въ такавъ случай, който изъ членовете и да са научи за това, джлженъ е изведнашъ да яви работата на свойятъ комитетъ.

Чл. 17. Ако нѣкой революционаренъ членъ са научи, че неприятелите кроятъ нѣщо тайно, той трѣба изведнашъ да яви работата на централниятъ комитетъ; а ако може, то и на другите частни комитети.

Чл. 18. Тайната полиция е джлжна: а) да нагледва тайно дѣлата на революционарните работници въ градътъ си и да ги сжобщава на централниятъ комитетъ; б) да испитва и да са увѣрява въ точностьта и въ вѣрностьта на тайната поща; в) да шпионира турските шпионе, да слѣдува стжпка въ стжпка дѣлата на турската полиция, и сичко да сжобщава на централниятъ комитетъ; г) да гледа, щото заповѣдите на централниятъ комитетъ да са извжршватъ, т. е. да наказва престжпниците на законътъ; д) споразумѣнията на полицията съ централниятъ комитетъ ще да ставатъ само съ едно лице, което централниятъ комитетъ е назначилъ и което е въ сѫщото време управитель на другите членове.

Чл. 19. Членовете на тайната поща трѣба да сѫ хора тайни и юнаци. Тие сѫ дѫлжни да пренасятъ писмата и писменните или устните рѣшения и заповѣди на комитетите вѣрно и буквално, безъ да притурятъ нѣщо отъ себе си и безъ да забораватъ нѣщо отъ порѫченията, които имъ сѫ направени.

Чл. 20. Войводите сѫ дѫлжни: а) да прегледатъ позициите по Бѫлгарско; б) да избиратъ и опредѣлятъ бранителни точки, и да направатъ нужните фортофикациални планове за укрѣплението имъ; в) да назначатъ операционните и комуникационните линии; г) да направатъ планъ за революцията; д) да приготватъ нужниятъ воененъ законъ; и е) най послѣ, ДА ДИГНАТЪ НАРОДНИТЕ БАЙРАЦИ И ДА ПРОВѪЗГЛАСАТЪ НАРОДНАТА СВОБОДА.

Чл. 21. Сѣки членъ, който приима участие въ работата за освобождението на Бѫлгария, е дѫлженъ да разумѣе и да изучи добрѣ сѫдѣржанието на тоя уставъ.

ГЛАВА V.

Срѣдства за революцията.

Чл. 1. Централниятъ комитетъ ще са снабдява съ пари: а) като прави заеми, дѣто и да намѣри, въ името на Бѫлгарскиятъ народъ; б) като приѣма сѫбранните помощи отъ частните комитети; и в) като употрѣби, съ сѫгласието на частните комитети, каквито начини и да намѣри за най-добри.

ГЛАВА VI.

Хора.

Чл. 1. Съ хора (било за войводи, било за полицейски членове, било за дѣйствующи на прѫвъ пѫтъ войници) централниятъ комитетъ ще да са снабдява или направо самъ, или чрезъ частните комитети, спорѣдъ нарѣдбата, която ще той да имъ даде.

ГЛАВА VII.

Оружия и други бойни потрѣби.

Чл. 1. Централниятъ комитетъ зема на себе дѫлжность да вѫоружава постепенно ония членове изъ частните комитети, които сѫ способни да носатъ оружие.

Чл. 2. Оружията, които централниятъ комитетъ ще да набавлява, трѣба да са прегледватъ отъ такива хора, които разумѣватъ отъ оружие.

ГЛАВА VIII.

ЗА ПРИЕМАНИЕТО НА НОВИ РЕВОЛЮЦИОННИ РАБОТНИЦИ И ВОЙВОДИ.

Чл. 1. Сѣки членъ отъ централниятъ или отъ частните комитети, като влѣзе въ работата, ще да полага клѣтва.

Чл. 2. Който иска даземе участие въ работата ни, той трѣба да има прѣпоръка отъ нѣкого изъ познайните вече революционни работници.

Чл. 3. Когато на нѣкого отъ работниците са препоръчи нѣкой вънкашенъ човѣкъ, то той трѣба по-напредъ да го испита кой е той, отъ дѣ иде, какво иска, какви му сѫ мислите и пр. Послѣ сичкото това, той е дѫлженъ да яви за сичко на централниятъ комитетъ, като прибави още и добъръ описъ на физиогномията му и въобще на сичките му характеристични свойства; а пакъ него да го задържи до тогава, додѣто приѣме отговоръ отъ комитетътъ.

Чл. 4. Когато на комитетътъ са обади, че нѣкой си, — изпроводенъ отъ нѣкого или отъ нѣкое дружество, — иска да влѣзе въ споразумѣние, то той (комитетътъ) е дѫлженъ да яви на тайната полиция, за да го испита; а пакъ въ сѫщето време да са увѣри и самъ писменно или устно отъ човѣкътъ, когото нарочно трѣба да проводи до ония, които сѫ препорѫчале най-напредъ работникътъ, или пакъ направо до оногова, отъ когото той казва, че е билъ изпроводенъ. Когато комитетътъ са увѣри, че проводенниятъ, или препорѫченниятъ човѣкъ е чистъ, то влазя съ него въ споразумѣние, и то посрѣдствомъ едного човѣка, когото е той самъ отрѣдилъ.

Чл. 5. Войводите са приѣматъ, спорѣдъ чл. 2. 3. и 4., гл. VIII., съ слѣдующето само прибавление: когато нѣкой войвода са яви на централниятъ комитетъ и иска да бѫде приетъ, то той по-напредъ трѣба да положи испитъ отъ нужните военни познания предъ комисията, която е нарѣдилъ централниятъ комитетъ. Тогава, спорѣдъ знанията си, той ще да заѣме приличното си мѣсто. Безъ испитъ не е приѣтъ ни единъ войвода.

ГЛАВА IX.

За наказанията.

Чл. 1. Смѫртните наказания щатъ да са извѫршватъ тайно; а въ случай на нужда и на явни мѣста, по срѣдъ пладне.

Чл. 2. Наказанията щатъ да извѫршватъ оние отъ членовете на тайната полиция, на които са падне жребие.

Чл. 3. Осѫжденията и смѫртните наказания ще ставатъ само по заповѣдьта на централниятъ комитетъ.

Чл. 4. Ако нѣкой, билъ войвода, билъ членъ на комитетътъ, централенъ или частенъ; съ една дума, билъ кой билъ, дѫрзне да издаде нѣщо на неприятельтъ, ще да са накаже съ смѫрть.

Чл. 5. Ако нѣкой отъ влиятелните Бѫлгаре или войводи,—подкупенъ отъ чуждо правителство или отъ друго частно лице,—поиска да прѣчи въ работата подъ какавъто начинъ и да е, то такавъ ще са счита за неприятель на отечеството ни и ще да са наказва съ смѫрть.

Чл. 6. Ако нѣкой очерни народната ни свобода, т. е. ако наруши правото и на други народности, като насъ страждущи, то и такавъ ще да са счита за неприятель на отечеството ни и ще са наказва съ смѫрть.

Чл. 7. Ако нѣкой не припознае централниятъ комитетъ и поиска да са опита да вдигне бунтъ на своя глава, то за пѫрви пѫтъ само ще да му са напомни да са спре отъ предприятието си; а ако това напомнювание не помогне, то той ще да са накаже съ смѫрть.

Чл. 8. Ако нѣкой отъ членовете на тайната полиция са откаже да извѫрши заповѣдьта, която му е наложена отъ централниятъ комитетъ, то ще да са накаже са смѫрть.

Чл. 9. Ако нѣкой отъ служителите, като напримѣръ председательтъ или други нѣкой, поиска да злоупотрѣби служебната си власть, то за прѫвъ пѫть само ще да са лиши отъ службата си; повторомъ ще да са исключи изъ числото на работниците, като са накара най-напредъ писменно да припознае погрѣшката си и да я поднесе на комитетътъ; а ако и слѣдъ това са покаже обиденъ и отмѫстителенъ, то ще да са накаже съ смѫрть.

Чл. 10. Ако нѣкой отъ членовете на тайната поща, или други нѣкой, дѫрзне да отвори или да унищожи нѣкое служебно писмо, то ще да са накаже съ смѫрть.

Чл. 11. Ако нѣкой отъ кассиерите издаде за нѣщо пари безъ знанието на централниятъ комитетъ, или ако земе и да усвои и най-малката часть отъ повѣренните му сумми, то ще да са накаже съ смѫрть.

НУЖНО ПРОГЛАШЕНИЕ.

☞ Централниятъ революционаренъ Бѫлгарски комитетъ, въ името на сичките оние, които сѫ го избрале, опѫлномощиле и увластиле, увѣренъ въ своята тайна полиция и въ силата на нейното оржжие, проглашава.

I. Само централниятъ Бжлгарски революционни комитетъ има джлжность да даде знакъ за общенародно вжзстание; а други никой нѣма никакво право да издава революционарни прокламации и да буни народътъ безъ знанието на Бжлгарскиятъ централни революционни комитетъ.

II. Никой отъ Бжлгарските войводи или чорбаджии нѣма право да представлява Бжлгарскиятъ народъ предъ другите народности, или да прави уговори съ тѣхъ, безъ знанието на централниятъ комитетъ.

III. Никой нѣма право да сжставлява какавъто и да е революционаренъ комитетъ безъ знанието на централниятъ комитетъ.

ЗАБѢЛѢЖКА.

Настоящиятъ Уставъ са нарѣди, одобри и потвжрди съ общото сжгласие на опжлномощенните представители отъ частните Бжлгарски революционни комитети, и ще трае до захващанието на революцията, когато, съ общото сжгласие на централниятъ и на частните комитети, ще да са измѣни по обстоятелствата. Когато са захване революцията, то Бжлгарскиятъ централенъ комитетъ ще да свика депутати отъ сичките частни комитети, за да са нарѣди друго устройство. Съ єдна дума, торава силата на тоя уставъ пада и са замѣща съ други военен законъ, когото войводите, съ сѫгласието на централниятъ комитетъ, ще да нарѣдатъ спорѣдъ обстоятелствата.

Нѣка ни помага богъ и нашата мишница! Напредъ!

УНИВЕРСИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА
СОФИЯ